

19 mars – 15 maj 2022

JAG ÄR KOMMEN

Kalle Brolin

3A

HAVRE
MAGASINET

Svenska

@havremagasinet
Havremagasinet.se

JAG ÄR KOMMEN

Kalle Brolin

“Precis som kol var bränsle för maskinerna i fabriken, var sockerarbetarnas bränsle”, hörs en röst sägas i videon *Jag är Skåne* av Kalle Brolin. Socker var för dem den billigaste födan, i vart fall vad gäller mängden energi per krona.

De verk som Kalle Brolin har presenterat och nu presenterar på Havremagasinet kan ses som två kapitel ur en större berättelse om Skåne, Sverige och världen. Verken tar avstamp i och undersöker främst två industrier, sockerindustrin och kolgruveindustrin, vilka enligt konstnären påverkat och format Skåne på många sätt, både den fysiska verkligheten, landskapet ovan och under jord, men också det inre landskapet som en återspeglning av människors livsvillkor och värderingar. I förra höstens utställning *Jag är bergtagen* sammanflätades berättelser om barnarbete i skånska kolgruvor under 1800-talet, om samtida provborningar efter mineralen vanadium, en nödvändig ingrediens i tillverkningen av smartmobilbatterier och om nuets digitala datatrafik, inklusive datingappar, och dagens ungdomars oräknliga timmar på nätet.

Utställningen *Jag är kommen* omfattar tre videoinstallationer – *Jag är Skåne*, *Jag är kommen* och *Jag är kommen igen*, alla med utgångspunkt i sockerindustrin och sockerbetsodling i Skåne. Verken bär alla på Kalle Brolins

omisskänliga signum där ickelinjära och associativa berättelser sammanfogar ett rikt arkivmaterial i bild och text med egna filmsekvenser, både iscensatta och dokumentära. Montaget är både form och metod i Brolins arbeten, där han genom att sammanföra bilder, dokument, och filmiska sekvenser – och genom att sammanfläta historiska skeenden och nutid – skapar nya upplevelser, multipla innebörder och ny kunskap.

Med en tematik som utgår från industri och arbete återkommer Kalle Brolin ständigt till repetitiva rörelser som en ingrediens i arbetet både hos maskiner och människor. Men Brolins arbeten är samtidigt reflexiva, de visar ofta upp sin egen tillblivelse, hur mening och innehåll skapas. En kan inte annat än förundras över de skilda villkoren för olika slags arbete som åskådliggörs i Kalle Brolins verk – det fysiska arbete där hela kroppen tas i bruk och behöver böja sig ner till marken, behöver lyfta, bära, dra, slita, släpa, upprepa, med stor möda. Eller det arbete där ett raskt svep med fingret eller några klick kan skapa – eller utradera – hela berättelser och verkligheter.

Jag är Skåne, 2016

**En-kanalig videoinstallation med ljud
22:27 min**

I videon *Jag är Skåne* syns styrplattor, placerade på ett industriellt löpande band, där ett svepande finger botaniserar och väljer bland fotografier, filmsnuttar, textdokument och annat arkivmaterial som kartlägger kolgruveindustrins och sockerindustrins historia i Skåne. Ett mångfacetterat arkivmaterial, framtaget med ett idogt och uppfinningsrikt arkivarbete, visar på relationer mellan dessa två industrier och på deras historiska inflytande, hur de förändrat både det inre och yttre landskapet - samhällets utveckling, landskapets utseende, och människors liv.

Men verket visar också upp sin egen tillblivelse och tillkomstprocess. På de surfplattor som placerats framför kameran och som omutligt rör sig likt ett löpande band, bläddrar eller sveper ett finger fram bilder, väljer eller tar bort, förstorar, går vidare, allt medan konstnären utanför bild kommenterar och berättar om innehåll, bakgrund och val. *Jag är Skåne* synliggör Brolins konstnärliga metod, hur bilder ges mening, men visar också på kontrasterna mellan människan och maskinen eller tekniken, mellan det digitala och det analoga, eller det fysiska, mellan industrins energier och den mänskliga kroppen och tankens energier.

Jag är kommen, 2020

**Två-kanalig videoinstallation med två
vitriner 11:26 min**

I *Jag är kommen* möter iscensatt material och nytagna scener, arkivet med historiska bilder och filmsnuttar. I en besynnerlig och otäck scen rör sig bräckliga marionetter av kartong mödosamt över ett sockerbetsfält. De har mänskliga levande ögon och de styrs av kusliga svarta skepnader med Ku Klux Klan-liknande utstyrsel. Marionetterns rörelsemönster och uttryck för tankarna till den japanska bunraku-teatern. I en annan scen besöker konstnären källaren i ett slott, där flyktingar från andra världskriget fick tillfälligt uppehälle. Fotografier, filmsnuttar, historiska dokument, tillsammans med de iscensatta sekvenserna, berättar och gestaltar en serie märkvärdiga händelser med sockerindustrins Skåne som nav. I ett associativt montage, kompletterat av vitriner med litteratur och historiska dokument, växer historier fram – om överlevande från andra världskrigets flyktingläger som satts i hårt arbete under närmast livegna förhållanden på sockerbetsfälten, om nazister som efter krigsslutet flydde från Tyskland och hölls gömda på skånska gods under deras flykt vidare till andra länder som bl.a. Argentina och Egypten, eller om säsongsarbetande migrantarbetare idag på sockerbetsfälten och i sockerbruken. *Jag är kommen* ger både nya ingångar till och förståelse för historien och knyter effektivt ihop den med händelser och livsvillkor idag.

Jag är kommen igen, 2022

Överlappande dubbelprojektion med ljud. 21:35 min

Jag är kommen igen fortsätter att bearbeta, bruka och återbruka både arkivmaterial om sockerindustrin och dess historia och konstnärens egenproducerade material med samma eller besläktade teman. Verket är en vidareutveckling och fortsättning på *Jag är kommen*.

Även i *Jag är kommen igen* är själva verkets form och gestaltning avgörande för innehåll och uttryck. Verkets två projektioner, visade sida vid sida, har en överlappande kolumn i mitten. Denna något överexponerade – och därför mer drömska – mitten fungerar som en slags portal, en ingång till den nya bild eller innebörd som uppstår när två bilder eller ingredienser möts i montaget.

Men denna portal i *Jag är kommen igen* blir också till en meningsskapande metafor i verket: en portal som ibland är öppen, ibland stängd för migranter, för flyktingar, för arbetare, för människor. En portal som också skiljer de som arbetar på fälten och på fabrikgolvet från de som äger jorden och fabrikena. Kanske också en portal mellan solidaritet och splittring eller svek, mellan gemenskap och exploatering.

Bland de historier, berättelser och arkivmaterial som på olika sätt presenteras, dyker upp eller på olika sätt gestaltas i verken i utställningen finns bland annat följande:

- Ett sockerbruk som tar emot lastbilar med sockerbetor. Betorna tippas av på en lastbrygga, där polska migrantarbetare jobbar.

- En lägenhet i Malmö som fungerade som flyktingcentral för nazistiska krigsförbrytare, bara några hundra meter från den judiska kyrkogården där en del av askan från Auschwitz är nedgrävd.

- Migrantarbetare som undantas det covid-betingade inreseförbudet år 2020.

- Beredskapsflickor som kommer till jordbruken för att låna ut sin arbetskraft.

- Intagna på S:t Lars Hospital som får lämna sjukhusområdet för att arbeta i sockerbetsfälten.

- Överlevare från koncentrationslägret i Auschwitz som kommer till Sverige och Skåne med de vita bussarna och placeras i arbetsläger där de sätts att arbeta på sockerbetsfälten.

- Nazistiska krigsförbrytare som göms på skånska slott och gårdar, i väntan på vidare resa till fristäder i Argentina, Egypten, och Spanien.

- Patientkyrkogården utanför S:t Lars Hospital, där över 2000 patienter begravts anonymt.

- Sockerkungen Carl Tranchells slott Örenäs, utanför Landskrona, som under andra världskriget tjänade som flyktingförläggning. I slottets källare finns väggmålningar, utförda av flyktingarna, bevarade och gömda bakom draperier.

- Galizier, en benämning på fattiga och lågavlönade migrantarbetare från Östeuropa, som kom till Skåne för säsongarbete i sockerbetsfälten i början av 1900-talet.

- Charlotte Weibull, dotter till en sockerbetsodlande bonde, tillverkade speciella dockor åt Svensk Sockerfabriks AB. Andra dockor, också de tillverkade av Charlotte Weibull, målas i filmen om för att likna östeuropeiska migrantarbetare: blondt hår blir mörkt, blå ögon blir bruna.

- En berättarröst i en telefonsvarare i verken citerar olika berättelser ur minnet om en språklektion på sockerbrukets brygga, om ett konsthantverk utfört av en patient på S:t Lars Hospital och om en uppväxt som barn till galizier i Skåne.

Bakgrundsmusiken i *Jag är kommen igen* är *Komm süsset Tod* av Johan Sebastian Bach, spelad på kyrkorgeln i Lunds Domkyrka av Susannah Carlsson.

Kalle Brolin har studerat vid Valands konsthögskola och Umeå Konsthögskola och är verksam i Malmö. Han arbetar med videoinstallation, text och performance. Hans verk har visats på internationella biennaler och konstutställningar. Han är medansvarig för Sunshine Socialist Cinema, en solcellsdriven utomhusbiograf och har skrivit för kultursidorna i Fria Tidningen, samt flera konstitidskrifter.

Hans senaste serierverk, om landskapet och kulturen vid kolgruvorna och sockerfabrikerna i södra Sverige, har ställts ut på Malmö konstmuseum och Moderna Museet i Stockholm. Dessa verk visas också på en långvarig turné med utställningar och visningar runt om i gruv- och sockerstäderna i Skåne. Verken har även nyligen ingått i akademiska forskningsprojekt.



Om du scannar QR-koden med kameran i din mobil får du en länk till utställningens bonusmaterial, en text om "Galizier".

"Galizier" var de första östeuropéiska migrantarbetarna som kom till Skåne för att arbeta på sockerbetsfälten. Under hela utställningsperioden kommer ett nytt stycke av texten att publiceras varje dag på instagram. Texten illustreras med bilder och filmklipp som inte kom med i de slutliga versionerna av utställningens filmer.

Texten är en studie av hur dessa migrantarbetare har skildrats i svensk skönlitteratur, av författare som Harry Martinson, Ivar-Lo Johansson, och Birgitta Trotzig. Bilden av "Galizier" i svensk skönlitteratur bygger till en början på den tidiga arbetarrörelsens antagonistiska förhållande till migrantarbetare i Skåne.

Texten är ursprungligen skriven för forskningsprojektet Jag vet hur folkhemmet luktar (Konstfack, 2022).

#jagärkommenigen

PROGRAM

Havremagasinet har en löpande verksamhet med ateljeaktiviteter och evenemang som du är välkommen till

För mer information om kurser, workshops, evenemang och föreläsningar hos oss, se vår hemsida:

www.havremagasinet.se

Du kan också följa oss på sociala medier för uppdateringar om allt som händer här

@Havremagasinet

Var rädd om jorden, lämna igen foldern till receptionen så att vi kan återanvända den.